

minimization of waste and emissions into the natural environment; increasing the share of organic production and others.

Key words: environmental safety, agricultural products, production, natural environment.

УДК338.439.009.12

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-70

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Погріщук Б.В., д-р екон. наук, професор
*Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету*
e-mail: pohrishchuk70@gmail.com

Ткачук О.І., Щербич В.В., аспіранти
Західноукраїнський національний університет
e-mail: volodymyrshcherbych1999@gmail.com

Анотація. Авторами зосереджено увагу на теоретико-методологічних аспектах продовольчої безпеки та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції. Визначено фактори формування конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції та обґрунтовано комплекс заходів щодо її підвищення.

Ключові слова: продовольча безпека, конкурентоспроможність, сільськогосподарська продукція, ринок.

Забезпечення продовольчої безпеки та конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції є важливими аспектами життєдіяльності населення та розвитку економіки аграрного сектору. Найбільшими вимогою щодо забезпечення продовольчої безпеки є доступність за фізичними та економічними критеріями, високі показники якості та екологічної безпеки продуктів харчування.

Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції відображає здатність українських товаровиробників щодо ефективного конкурування як на внутрішньому так і на міжнародному ринку з продукцією інших держав, що потребує забезпечення високої якості та ефективності її виробництва.

Для досягнення таких цілей необхідна реалізація комплексу заходів, що включають: застосування нових агротехнологій, високоякісного посівного матеріалу, засобів захисту, добрив, зростання врожайності у рослинництві та продуктивності у тваринництві. Важливою є державна підтримка у вигляді субсидій та іншої фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників для зменшення їхніх витрат та підвищення ефективності виробництва. Необхідні також значні інвестиції в наукові дослідження та створення нових сортів рослин та способів їх вирощування; формування та

розвитку інфраструктури, ефективних перевезень та надходження продукції до споживачів.

Погоджуємось з твердженням, сформованим Скибан О.В. та Гринишин В.Є.: «Продовольчій безпеці належить провідне місце у системі національної безпеки, зважаючи на її детермінуючу місію в соціальній та економічній стабільності держави. У даному напрямі встановлено, що продовольчу безпеку варто розглядати, передусім, з позицій забезпечення саме економічної складової, зважаючи на те, що остання локалізує можливості та визначає стратегічні імперативи сталого розвитку для забезпечення суспільного добробуту в умовах ринкових відносин» [1, с.69].

Здійснивши цілісний аналіз продовольчої безпеки України Крилов Д. В. зазначає, що такий аналіз має відбуватись на трьох основних ієрархічних рівнях: «Перший рівень – національний або макроекономічний – характеризує діяльність органів законодавчої влади та уряду у напрямі забезпечення стабільності зростання економіки, створення державних фондів, узгодження попиту та пропозиції на вітчизняному продовольчому ринку. Другий рівень – регіональний або мезорівень – передбачає забезпечення доступності продовольства в необхідній кількості та якості для населення на відповідній території, а також проведення заходів щодо отримання необхідного рівня доходів для придбання таких продуктів харчування. Третій рівень (мікрорівень) презентують домашні господарства, які завдяки витрачання наявних грошових доходів або веденню індивідуального підсобного господарства, організують повноцінне та збалансоване споживання для власних членів» [2, с.69].

Продовольча безпека є важливою складовою у забезпеченні економічної безпеки держави, сталості та забезпечення конкурентоспроможності економіки. Частка України на міжнародному продовольчому ринку може бути суттєво збільшена за рахунок розв'язання системних завдань розвитку тваринництва, технологічне оновлення та підвищення рівня продуктивності, удосконалення логістичних мереж, мінімізації ризиків у процесі перевезень та ін. Відтак, необхідно забезпечити підтримку сільськогосподарського виробництва; впровадження у сільськогосподарську діяльність новітніх технологій виробництва, удосконалення техніко-технічного забезпечення галузей сільськогосподарського виробництва для збільшення продуктивності, показників якості сільськогосподарської продукції, дотриманням світових стандартів якості виробництва; збільшення обсягів інвестицій, зосереджених на модернізацію та оновлення виробничих фондів; забезпечення ефективності витрат ресурсів; удосконалення процесу просування вітчизняної продукції на світові ринки збуту. «Основним чинником забезпечення конкурентоспроможності в таких умовах виступають інновації, які дозволяють країнам, що володіють інноваційними конкурентними перевагами, займати лідируючі позиції на світових товарних ринках» [3, с.17]. Також доцільно визначити, що формування конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції залежить від значної кількості факторів, які на неї впливають. Зокрема до них варто віднести:

- якісні характеристики продукції, а саме те, що високоякісна продукція забезпечує потреби споживачів та має порівняно вищі ціни на ринку;
- вартісні параметри виробництва, що проявляються в ефективності та оптимальності використання й залучення ресурсів, та впливають на зниження витрат й зростання конкурентоспроможності продукції;
- впровадження інноваційних технологій у виробництво, що підвищують якість, продуктивність та конкурентоспроможність продукції;
- укладання торгівельних угод та розширення меж ринку, що впливає на доступ до міжнародних ринків збуту сільськогосподарської продукції;
- реалізація маркетингових заходів та створення власних брендів, що сприятиме лояльності та прихильності споживачів;
- урахування природно-кліматичного середовища здійснення виробничої діяльності у сільському господарстві;
- політико-правове забезпечення діяльності, державна підтримка та сприятливе середовище для залучення інвестицій.

Слушно авторами зазначено у монографії «Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри»: «Світовий досвід доводить, що шлях до подолання кризової ситуації в аграрному секторі полягає насамперед через виробництво конкурентоспроможної продукції як для внутрішнього, так і зовнішнього ринків. Досягти цього можна на основі комплексного підходу, передусім до виробництва, переробки й реалізації сільськогосподарської продукції...» [4, с.260]. За ринкових умов формування попиту, пропозиції та кон'юнктурні коливання визначаються взаємодією різних чинників, які включають соціально-економічні, техніко-технологічні, політичні та інші чинники, що впливає на загальну мету та постановку завдань щодо діяльності вітчизняних товаровиробників.

Для досягнення цілей продовольчої безпеки та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції необхідно реалізувати комплекс заходів, серед яких основними є: державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників; стимулювання наукових досліджень у галузі; проведення модернізації технологій виробництва, переробки та збуту продукції; створення та розвиток інфраструктурних об'єктів; здійснення збалансованої торгівельної політики; впровадження заходів щодо збереження та відновлення навколишнього природного середовища.

Список використаних джерел:

1. Скибан О. В., Гринишин В. Є. Забезпечення продовольчої безпеки: сучасне бачення та ієрархічні рівні. *Наукові горизонти*, 2020. №6(90). С.68-77. doi: 10.33249/2663-2144-2020-91-6-68-77
2. Крилов Д. В. (2023). Проблеми забезпечення продовольчої безпеки України в сучасних умовах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (7). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-03-07> (дата звернення: 14.02.2024). [in Ukrainian].

3. Лупенко Ю. О., Патица Н. І. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. *Агросвіт*. 2019. № 11. С. 16-23. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.11.16

4. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри. За ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва. Київ.: Знання, 2007. 595с.

Abstract: Attention is focused on theoretical and methodological aspects of food security and competitiveness of agricultural products. The factors of the formation of the competitiveness of domestic agricultural products have been determined and a set of measures for its improvement has been substantiated.

Key words: food security, competitiveness, agricultural products, market.

УДК 347.235-044.3(477)

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-71

ОЦІНКА КАДАСТРОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Попов А.С., д-р екон. наук, професор

Миколаївський національний аграрний університет

e-mail: popov@mnaeu.edu.ua

Анотація. Кадастрова система є основним інструментом з досягнення цілей сталого адміністрування та управління земельними ресурсами. Україна немає практики проведення регулярної оцінки стану функціонування кадастрової системи, а вітчизняна література не приділяє увагу цьому питанню. За результатами оцінювання наведений набір показників за п'ятьма складовими (політичним, управлінським, операційним, зовнішнім та аналізу), які можуть забезпечити об'єктивну основу для проведення систематичної оцінки кадастрової системи в Україні.

Ключові слова: кадастрова система, земельний кадастр, реєстрація, земельна ділянка, права, система оцінки

В Україні, де здійснюється ведення тринадцяти різних кадастрів природних ресурсів, наразі немає загальноприйнятої методики оцінки ефективності ведення основного Державного земельного кадастру. Після аналізу вітчизняної та закордонної літератури нами було обрано сім гнучких, надійних, всебічних і доступних систем і моделей оцінювання. Це дозволило виокремити п'ять основних компонентів оцінки системи ведення Державного земельного кадастру в Україні, а саме: політичний, управлінський, операційний, зовнішній та аналітичний. Оцінка проводилася через чотири етапи: аналіз критеріїв оцінювання, визначення передової практики для кожного критерію, виявлення прогалин у діяльності кадастрової системи та складання зведеного профілю за допомогою SWOT-аналізу.

Політичний компонент оцінки включає аналіз аспектів та завдань земельної політики, історичного, політичного і соціального контексту, а також оцінку земельних відносин та законодавства, аспекти фінансової, економічної і